

Versailleská mírová konference

- souvislost
 - 18. ledna 1871 – vznik Německého císařství
 - 18. lenda 1919 – zahájení konference vítězů
- Nejvyšší rada
 - “velká trojka”
 - David Lloyd George – Velká Británie
 - Woodrow Wilson – USA
 - Clemenceau – Francie
 - dále – Vittorio Orlando (Itálie) a Nobuaki Makino (Japonsko)
- bez pozvání – Německo, Rusko (bolševici ukradli majetek zahraničních firem v Rusku)
- přístupy
 - USA – usmíření, překonání rozdílů vítěz – poražený
 - UK – mocenská rovnováha v Evropě, prosperita Německa
 - Francie – co nejtvrdí podmínky pro Německo – oslabit, odzbrojit, zmenšit, bude platit do konce století
- “kartaginský mír”
- Německo prohlášeno za viníka 1. světové války
- podmínky pro Německo
 - obsazení levého břehu Rýna na 15 let
 - pravý břeh – demilitarizované pásmo v pásu 50 km
 - území – např. Pomořansko a Poznaňsko získalo Polsko, Alsasko-Lotrinsko získalo Francie
 - zrušení všeobecné branné povinnosti
 - zůstala pouze profesionální armáda o počtu 100 000 mužů
 - redukce válečného loďstva
 - zákaz letectva
 - ztráta kolonií
 - reparace – finanční náhrady za způsobené škody (např. 10 let dodávat uhlí Francii, Itálii, Belgii)
 - zabavení veškerého majetku v zahraničí
- Saint Germain – smlouva s Rakouskem
 - potvrzení existence Rakouské republiky a nezávislosti nových nástupnických států
 - zákaz spojení s Německem, slib platby reparací, armáda do 30 000 vojáků
- Turecko
 - potupná smlouva ze Sévres (ztráta ¼ území)
 - odpor Turků, v čele generál Mustafa Kemal – Atatürk
 - revize – smlouva z Lausanne
 - 1923 sesazení sultána → vyhlášení republiky
 - tak trochu se zapomnělo na Armény a Kurdy → konflikty
 - Mustafa Kemal “Atatürk”
 - sekulární stát
 - reformy a modernizace evropského typu (občanský zákoník, latinka, volební právo pro ženy, ...)

- Blízký východ, Mandátní území
 - území pod správou Společnosti národů
 - území, kde se očekávalo (brzké?) předání nezávislosti
 - vytvoření bez ohledu na přání místního obyvatelstva
 - mandát britský – Mezopotámie, Palestina
 - mandát francouzský – Sýrie, Libanon
 - nenaplněné sliby Arabům a Židům → růst napětí na Blízkém východě
 - rýsování hranic Evropany
- Společnost národů
 - vznik 10. 1. 1920, Ženeva
 - vlna pacifismu po válce
 - víze kolektivní bezpečnosti, zachování míru
 - diplomacie místo zbraní
 - odzbrojení, ochrana menšin, hospodářská spolupráce
 - otec myšlenky – americký prezident Woodrow Wilson
 - problém – organizace nemá účinné nástroje proti narušení míru, agresi (viz Japonsko vs. Mandžusko, Itálie vs. Habeš, Německo vs. Porýní)
 - americký senát odmítl členství v organizaci
 - USA se vrací k politice izolacionismu – do dění v Evropě/Asii nezasahují

Poválečná Evropa (20. léta 20. století)

- mnoho konfliktů (i ozbrojených)
- obavy zemí z bolševismu
- Polsko-sovětská válka
 - 1919–1920
 - nejisté hranice nového Polska na východě vs. Rusko (rozklad, občanská válka)
 - obavy z bolševismu → Poláci v Kyjevě → protiútok: Rusové před Varšavou, zděšení → záchrana Varšavy, “Zázrak na Visle”, ústup bolševiků, stanovení hranice (pl. velitel Józef Pilsudski, Rižský mír)
- Maďarsko
 - 1919 deprese z Trianonu
 - pokus komunistů o puč
 - bolševická Maďarská republika rad – Béla Kuhn
 - poraženi → nastolení pravicové diktatury (“království bez krále”, M. Horthy)

Německo v letech 1918–1933

- 1918 na pokraji rozkladu
 - pokusy extremistů o získání moci – pravice, levice
 - Berlín – komunisté Spartakovci (Karl Liebknecht, Rosa Luxemburgová)
 - Kappův puč (armáda)
- Výmarská republika
 - Wimar – první schůze parlamentu
 - snaha o prosazení demokracie, nemá kořeny, nestabilita (umírněné strany, premiér Gustav Stresemann)
 - silné pravomoci prezidenta – Paul von Hindenburg (vláda pomocí dekretů)
- reparační
 - 1922 Janovská konference – mezinárodní jednání o výši reparací, neúspěch
 - Rapallo – tajná schůzka zástupců Německa a bolševického Ruska, sblížení → diplomatické uznání Ruska, ekonomická a vojenská spolupráce, tajný výcvik budoucí německé armády
- 1923 Německo nestihá platit reparační – Růrská krize
 - vojenský zásah Francie a Belgie – okupace Porúří
 - Němci – pasivní odpor
 - hyperinflace
 - 1923 Hitlerův pivní puč (Mnichov) – neúspěch → vězení
 - 1923 pokus komunistů o uchopení moci
- 1924 Dawesův plán (US) – ekonomický rozjezd Německa
- 1925 konference v Locarnu (Švýcarsko)
 - garance míru, dohody o odzbrojení, přijetí Německa do SN
 - Německo garantovalo nedotknutelnost své západní hranice (s Francií)
- 1929 Youngův plán – zmírnění reparací, stažení z Porýní

Italský fašismus

- znaky fašismu
 - impérium – vliv, moc, území
 - autoritativní vláda, odpor k demokracii, vůdcovský princip (“Duce”), kult osobnosti
 - nacionalismus, pocit předurčenosti národa (posilován odkazem na Římskou říši)
 - násilí, strach, zastrašování (polovojenské jednotky, černé košile → černokošiláči)
 - armáda – demonstrace síly, expanze
 - propaganda, cenzura, ovládání médií
 - dualita – my vs. oni, dobro vs. zlo
 - atmosféra ohrožení, imaginární nepřítel – např. levice
 - sliby – obracejí se na všechny vrstvy obyvatel, od nichž cítí podporu
 - srovnání s nacismem: fašismus nepracoval s antisemitismem, fašisté neodmítali náboženství, snažili se spolupracovat s katolickou církví

- Itálie po první světové válce
 - “poražený mezi vítězi”
 - Itálie 1915 vyhlásila válku svým dosavadním spojencům, protože jí Velká Británie slíbila tučnou odměnu, ta však nakonec nepřišla
 - nezískala slíbené území – pošlapaná národní hrdost, pocit ponížení
 - hospodářské problémy – nezaměstnanost, nespokojenost obyvatel, obavy
 - krize v politice – nejistota, strach z šíření komunismu, časté střídání vlád
 - Benito Mussolini – původně socialista
- fasces
 - svazky jilmových prutů svázané červenou páskou s vetknutou sekerou
 - původní znak úředníků římského impéria, symbol moci a práva
- převzetí moci
 - fašismus sílil od roku 1919
 - fašisté přepadávali radnice a postupně je obsazovali
 - 1922 se cítili dostatečně silní, takže se vydali na “pochod na Řím”
 - obsadili strategická místa
 - Benito Mussolini si vyjednal audienci u italského krále a oznámil mu, že přebírá moc
 - král abdikuje, Mussoliniho jmenuje ministerským předsedou
 - nastolení diktatury, zánik demokracie
 - parlament a ostatní politické strany zrušeny
 - v čele vůdce a Velká fašistická rada
 - zatýkání a věznění kritiků
 - cenzura
 - omezení cestování do zahraničí
 - spolupráce s nacisty v Německu
 - příprava na válku a rozšíření území
- korporativismus
 - vytváření hierarchického systému profesních organizací
 - odpůrce režimu nemohl být členem
 - organizace pro mládež – Synové vlčice
- zahraniční politika
 - 1935 napadení Etiopie, válka v Habeši – porušení mezinárodního práva, zakázané plyny, masakry Afričanů
 - 1936–1939 vojenská pomoc generálu Francovi v občanské válce ve Španělsku